

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

ԱՐՇԱԿ ԱԲԵՂԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ՆՐԱՎԵՐ ՈՂՋԱՄՏՈՒԹՅԱՆ

«Արա այսր միտանեի» /Ղուկ. ԺԴ 23 /:

Երեք բառեր, որոնք առաջին հայացքից կարծես ոչինչ չեն ասում, սակայն իրենց արտաբերման, իրենց բովանդակային նշանակության մեջ լիապես ներառնում են մի բարկություն, մի վրդովմունք, որը պարզ չէ՝ արդյոք արդար է, թե չինձու, արդյոք հոգու ներքին արդար զգացումների՞ց է մղված, թե՞ չար շարժառիթներից ձևավորված:

Մեզանից շատերը հաճախ վրդովմունք և արդար բարկություն են ունենում: Վրդովմունք են ապրում, երբ սառնություն են տեսնում իրենց նկատմամբ, բարեկամաբար պարզված իրենց ձեռքի դիմաց տեսնում են արհամարանք և անարգանք: Մեզանից շատերը վրդովվում են, երբ բարյացակամությամբ, բարեկամական տրամադրությամբ մոտենում են իրենց եղբորը ազնիվ, անկեղծ ծառայություն մատուցելու, սակայն հանդիպում են մի սառը պատմեշի, որ վանում է իրենց և արդար վրդովմունք առաջ բերում իրենց մեջ: Թեև ամեն մի վրդովմունք, ամեն մի բարկություն չէ, որ արդար է, և ամեն մի նման զգացում չէ, որ ճշմարիտ շարժառիթներից է ձևավորվում մեր մեջ, սակայն այս անգամ ուրիշ է, ուրիշ է պարագան Ղուկասու Ավետարանի 14-րդ գլխում ներկայացված առակի մեջ:

Առակի բովանդակությունը հետևյալն է. երբ Ղուկաս Ավետարանիչը այն հանձնում է ապագա քրիստոնյաների ուշադրությանը, այսպես է սկսում իր պատումը: Մի մարդ, որը ըստ երևույթին շատ հարուստ էր, որովհետև ուներ ծառաներ և այնքան հնարավորություն, որ կարող էր ուրիշներին հյուրասիրության հրավիրել, ընթրիք կազմակերպել և այդ ընթրիքին բազմաթիվ մարդիկ կանչել, ահա այս մարդը ընթրիք է պատրաստում և իր ծառաներին առաքում է մարդիկ հրավիրել,

որպեսզի իր բարեհաճությունը, իր մարդկային վերաբերմունքը ցույց տա նրանց նկատմամբ: Եվ ահա երբ ամեն ինչ արդեն պատրաստ էր, սուրհանդակները մեկնում են տարբեր վայրեր հրավիրյալներին կոչնատիրոջ տուն հրավիրելու:

Մարդկանցից մեկը, սակայն, պատճառաբանում է, թե չի կարող մասնակցել խնջույքին, որովհետև նոր արտ է գնել և պետք է գնա, տարածքը ուսումնասիրի, հավանաբար նրա բերքատվության աստիճանը որոշելու, և կամ վարուցանքի հետագա նախագծերը մշակելու համար, և այսպիսով հրաժարվում է գնալ խնջույքին մասնակցելու: Երկրորդը նույնպես հրաժարվում է՝ պատճառաբանելով, թե հինգ լծկան եզներ է գնել և պետք է գնա վարուցանքի մեջ այդ եզներիին, այդ լծկաններին փորձելու: Մյուսը պատճառաբանում է, թե նոր է ամուսնացել և բնականաբար ընտանեկան հանգամանքների բերումով չի կարող մասնակցել խնջույքին: Եվ այսպիսով ենթադրելի է չորրորդը, հինգերորդը, վեցերորդը և այսպես շարունակ:

Մարդիկ, ովքեր նախապես խոստացել էին ներկա գտնվելու այդ կոչումներին, վերջնականապես հրաժարվում են մասնակցել խնջույքին: Եվ կոչումների տերը ստիպված է լինում իր ծառաներին առաքել նորանոր մարդկանց փնտրելու, և նրա ծառաները գնում տարբեր կողմերից, տարբեր անկյուններից խեղանդամներ, հաշմանդամներ, մուրացկաններ գտնում և բերում են խրախճանքին մասնակցելու: Եվ երբ տակավին դատարկ տեղեր էին մնացել խնջույքի սեղանների շուրջ, մարդը պարտադրում է իր ծառաներին, այս անգամ արդեն արդար բարկությամբ ասելով, թե՝ գնացեք և ում որ գտնեք, բերեք, թող մասնակցեն իմ ընթրիքին, միայն թե այն անձինք, ովքեր նախապես հրավիրված էին, նրանցից որևէ մեկը չի կարող տեղ գտնել իմ խնջույքի սեղանների շուրջ: Ահա այսպիսի հանգամանքների մեջ, այսպիսի պարագաների մեջ է, որ հնչում է այս մարդու վրդովմունքով, արդար բարկությամբ արտաբերված խոսքը, թե՝ գնա բոլոր այն մարդկանց, ում կհանդիպես, բեր, մասնակից դարձրու իմ խնջույքի սեղաններին, բայց ոչ նրանց, ովքեր նախապես հրավիրված էին:

Խորամուխ լինելով առակի ներքին, խորքային բովանդակության մեջ, պետք է ինքնաբերաբար հարց տալ՝ ինչո՞ւ արդյոք մարդիկ հրաժարվեցին իրենց նկատմամբ նման մեծապատիվ վերաբերմունքից: Ինչո՞ւ արդյոք մերժեցին մասնակցել մի խնջույքի, որտեղ կածես թե իրենց որևէ պարտականություն չէր մնում կատարելու, բայց միայն

ճաշակելու այն բարիքները, որոնք իրենց համար նախապատրաստել էր այդ ընթրիքի տերը: Սակայն ակնհայտ է երկու պատճառ, որոնք թույլ չեն տալիս նրանց մասնակցելու ընթրիքին: Նախ առաջինը, որ իրենք անտարբեր գտնվեցին, անտարբերությամբ նայեցին կոչնատիրոջ հրավերին և չուզեցին ընդառաջել նրա բարեկամաբար մեկնված ձեռքին և իրենց ձեռքն էլ սեղմել նրա ափի մեջ, որովհետև կարծում էին, թե այդ պատվի ընծայումը ենթադրում է նաև փոխադարձ պատվի ընծայում այդ կոչնատիրոջը, այսինքն՝ վախեցան պարտքի գիտակցությունից, թե միգուցե նա շահադիտական նպատակներով է իրենց հրավիրում խնջույքի, ինչ-որ ակնկալիքներ ունենալով:

Երկրորդ պատճառն այն էր, որ նրանք մտածում էին, թե իրենց առօրյա գործերը առավել կարևոր են և չարժե ընդամենը մեկ կոչունքի համար կտրվել գործնական կյանքից՝ նույնիսկ եթե հրավերքի ընդունումով կոչնատիրոջը հոգեկան բավականություն պատճառած լինեին: Այսինքն՝ իրենք իրենց առօրեական հոգսերը վեր դասեցին այդ մարդուն ինչ-որ ձևով մխիթարելու, այդ մարդու ուրախությանը մասնակցելու, այդ մարդու հրավերին ընդառաջելու անհրաժեշտությունից: Ահա այս երկու պատճառներով նրանք հրաժարվեցին մասնակցել այդ խնջույքին: Այս պատումը առակավոր եղանակով մեզ Զրիստոսի բերանից փոխանցում է Աստուծո կոչը՝ ուղղված ամենքիս, Աստուծո կոչը տվյալ ժամանակաշրջանում՝ ուղղված իրեաներին, փարիսեցիներին և դպիրներին, ովքեր սովորաբար Աստուծո և մարդկանց հարաբերության մեջ շատ ժամանակ անտեսում էին Աստուծո կոչը, ողջամտության հրավերը և նախընտրում էին շարունակել իրենց գործնական ընթացքը:

Համաշխարհային գրականության մեջ եթե այս պատումի հրավերը մերժած անձանց նկարագրի հետ զուգահեռներ փնտրենք, կարող ենք գտնել սքանչելի գրողի ձեռքի տակից դուրս եկած մի կերպար: Դա Գոբսեկի կերպարն է, մի մարդ, որն իր ամբողջ կյանքում դրամ էր կուտակել, նվիրվել էր իր գործնական կյանքին, նվիրվել էր իր հոգսերին՝ մշտապես անտեսելով իր անխղճությունից տուժած մարդկանց լացն ու վիշտը, ցավը: Նույն կերպով առակի կերպարներն են համառորեն շարունակում իրենց ընթացքը. մեկը գնացել էր իր այգին ոռոգել, մյուսը՝ լծկաններին փորձելու, մեկ ուրիշը՝ ամուսնացել էր և տեսնելու, մյուսը՝ լծկաններին փորձելու, մեկ ուրիշը՝ ամուսնացել էր և բնականաբար ընտանեկան հոգսեր ուներ և Աստուծո կոչը անպատասխան էր մնում նրանց կողմից:

Եվ այդ կոչը, ինչպես 2000 տարիներ առաջ, այսօր ևս շարունակում է հնչել ամենուր, շարունակում է հնչել այն բոլոր անձանց ունկերին և արձագանք տալ այն բոլոր մարդկանց հոգիներում, ովքեր հոգու սրբություն ունեն լսելու համար այդ կոչը, կոչը՝ ողջամտության հրավերը: Եվ այս կոչը ես տեսնում եմ, որ այսօր նույնպես հնչում է մեզանից յուրաքանչյուրի ականջներին: Հինգ հրավեր կա այսօր, որ կանչում է մեզ դեպի առավել և ևս առավել պատասխանատվության: Հինգ հրավեր:

Առաջինը Աստուծո Աջն է, որ իջել է և կախված է երկնքից և մեզ կանչում է ողջամտության, զինվորին կոչում է ողջամտության՝ պաշտպանելու իր հայրենիքը, մարտնչելու իր ազգային սրբությունների, իր ընտանեկան ավանդությունների համար՝ առանց դափնիների ակնկալիք ունենալու: Աստված հայ մորը կոչում է մշտապես սրբությամբ սնուցել իր զավակին իր կրծքի վրա, անգամ դժվարին պայմաններում, և ազգի, Եկեղեցու համար հասցնել ազնիվ, անկեղծ հոգով դաստիարակված մի զավակ: Աստուծո կոչը մեզ ամենքիս կոչում է լինել իրական քրիստոնյա: Ոչ ոք չի կարող ձեռքը դնել մաճին և ետ դառնալ իր հետևը նայել: Եթե որևէ մեկը իրեն է կարծում մաճկալ, չի կարող թերանալ իր մաճկալության մեջ: Թե մեկը իրեն կարծում է քրիստոնյա, չի կարող թերանալ իր քրիստոնեության մեջ, թե մեկը իրեն կարծում է զինվոր, չի կարող թերանալ և չկատարել այն պարտականությունները, ինչը որ պարտադրում է իրեն իր զինվոր լինելը:

Երկրորդ ձեռքը, որ ուղղված է մեզ և կոչում է ողջամտության, դա Եկեղեցու ձեռքն է, որ Աստուծո իրական և վավերական դեսպանատունն է այս երկրի վրա: Եվ ահա Եկեղեցու ձեռքը մեկնված է ամենքիս և կոչում է դեպի փրկության կայան, ամենքին կոչում է պարտաճանաչ լինել իրենց պատասխանատվությունների մեջ, ամենքիս կոչում է սրբությամբ և նվիրվածությամբ ծառայել մեր կոչմանը, որովհետև չենք կարող ձեռքներս դնել մաճին և դրանից հետո թեքվել և ետ նայել:

Երրորդ ձեռքը, որ ուղղված է մեզ, մեր հայրենիքի ձեռքն է, ձեռք, որ մեզ կոչում է սթափության, ողջամտության, հայրենաշինության ու հայրենասիրության:

Չորրորդ ձեռքը, որ ես զգում եմ, արձագանքում է, շարժվում է հիմնավորց տաճարների պատերի մեջ, մեր սրբազան նախահայրերի ձեռքն է, մեր սրբազան նախահայրերի ձայնն է, մեր նախահայրերի

աչքն է, որ այդ սրբազան պատերի միջից մեզ է նայում և մեզ մղում, առաջնորդում է ընթանալ իրենց շավիղներով:

Հինգերորդ հրավերը մեր ապագա սերնդի հրավերն է, որ Արագածի գագաթից Հայոց Եկեղեցու և հայ ժողովրդի անցյալն ու ապագան լուսարձակող մշտավառ կանթեղի միջից մեզ է ուղղված, և մեզ կոչում է սերունդներին ավանդ թողնել, իրենց ժառանգությունն թողնել մեր այսօրվա տքնանքով, մեր ազնիվ աշխատանքով կերտված ամուր Եկեղեցի, ամուր հայրենիք և ավանդությունների անաղարտ պահպանում:

Եվ, ո՛վ մարդ Աստուծո, այս հինգ ձեռքերը, այս հինգ ձայները, ողջախոհության այս հինգ հրավերները ձեզ և մեզ են ուղղված, և ամենքս խղճի մտոք, մեր պարտքի գերագույն գիտակցությամբ պարտավոր ենք ընդառաջելու այս հրավերներին, անպատասխան չթողնելու Աստուծո, մեր ժողովրդի, մեր հայրենիքի, մեր ապագա սերնդի, մեր նախահայրերի և մեր Եկեղեցու բարեկամաբար մեզ պարզված ձեռքը: Մենք պարտավոր ենք ամեն րոպե, ամեն ժամ մտատանջվել և ձեռքներս, որ մի պահ դրել ենք մաճին, մշտապես առանց վարանելու, կատարյալ նվիրվածությամբ այդ մաճը առաջ տանենք, մինչև մեր կյանքի վախճանը, որպեսզի մենք և այս կյանքում երջանկություն վաստակենք, և հանդերձյալում փառք ի պատիվ Ամենասուրբ Երրորդությանը՝ «Հօրն Ամենակալի, Որդւոյն Միածնի և Սրբոյ Հոգւոյն և ի նորոգումն հոգւոյ և մարմնոյ մերազնեա հաւատացելոց. ամէն»: